

Naše mise

„Kdekoli a kdykoli ve službě demokracii, lidským právům a občanské společnosti.“

Aktivity jednotlivých členů

Agora Central Europe

Země kulatého chleba a vysokých hor

Tádžikistán, krásné jméno vzdálené asijské republiky, jejíž převážnou část tvoří neprostupná pohoří Pamír a Ťan-Šan, jejímiž údolními protékají mohutné řeky s tajemnými jmény Syrdarja a Amudarja, kde se do nekonečna táhnou bavlníkové plantáže a vše pokrývá jemný žlutý prach.

Před 25 lety jsme se na falešné pozvání s ruzítkem okopírovaným z indexu kamaráda, který studoval v Rusku, dostali až do Fanských hor v Tádžikistánu, tehdy jedné z republik SSSR. Pamatuji si nádhernou horskou přírodu, prašná chudá města a hrozná zažívací potíže po ochutnání melounu z trhu.

Vydávám se na cestu a jsem opravdu zvědavá, jak vypadá země dnes, po rozpadu sovětského impéria a po strašné občanské válce. Tentokrát se nejdu toulat po horách, ale pracovat. Rozvojový program organizace spojených národů (UNDP) nás vysílá, abychom se více seznámili s problémy v samosprávě a státní správě a pomohli pak Tádžikům lépe plánovat rozvoj jejich měst a obcí.

Statistiky praví, že Tádžikistán je nejchudší z postsovětských republik – pod hranicí bída zde žije polovina obyvatel, v horských oblastech ale až 80%. Je také nejhornatější – většinu země pokrývají vysoké hory. V Pamíru cihá smrtelná přehrada Sarez, připravená zatopit miliony lidí, jen co jí to umožní nějaké další zemětřesení.

Seďm milionů lidí žije na ploše dvakrát větší, než je ČR. Jsou ale většinou soustředěni do nížinatých oblastí, které tvoří pouhou třetinu území. Obyvatelstvo je velmi pestré – žije tu 140 národností. Nejvíce samozřejmě Tádžiků, Uzbeků, Rusů, Tatarů a Kyrgyzů, tedy nejbližších sousedů.

Letíme s kolegou Michalem přes Istanbul a v ukrutných 5 hodin ráno přistáváme v Dušanbe. Letiště je stejné jako před lety. Stojíme stejnou dlouhou frontu. Ale pán za okénkem se mile usměje a pošle nás dál. Pozvání od UNDP se mu evidentně líbilo.

Venku nás čeká obří bílá Toyota s modrým nápisem UNDP a my se okamžitě stáváme VIP. Otevírá se nám každá závora, každý nás s úsmě-

vem pouští před sebe. Je vidět, že si zde UNDP všichni opravdu váží.

Ještě ne zcela probuzené nás překvapí hotel – zvenku jen holá zeď s velikými vraty (tahám Michala za rukáv a ptám se, kde že je ten hotel), vevnitř útulný dvůr, stromy, patrové bílé propojené budovy, všude koberce, zouvat se je nezbytné. Šok nastal v pokoji – hotel střední cenové kategorie (asi jako u nás na Pankráci) má pokoje asi 60m velké, obří leštěná postel, velká flat screen obrazovka, vířivka v koupelně... to bude týden!

Jen pozor na vodu – nikde není pitná, nesmím si do ní namočit ani kartáček na zuby. To je tedy výkon. A týká se i potravin. Jíst jen loupané, pečené – ale jak to mám udělat? Jak oloupat chleba, který ohmatalo deset lidí a kdoví, kde se válel? No, uvidíme.

Po krátkém odpočinku vyrážíme na hlavní třídu a na první z desítek jednání. Dušanbe byla původně jen vesnice, kde se každé pondělí (tádžicky dušanbe) pořádaly trhy. Původní historická města Samarkand a Buchara připadla totiž po roce 1929 Uzbekům. Hranice Tádžikistánu byly vytyčeny Stalinovým vedením uměle, zcela bez ohledu na etnické složení obyvatelstva. V obou zemích proto zůstaly velké etnické menšiny.

Hlavní ulice vznikly za ruské nadvlády a odpovídají dobovému vkusu. Široké třídy s alejemi platanů lemují paláce s dórskými sloupy ve vchodech. V jednom z nich sídlí UNDP, v jiných zase školy, muzea či ministerstva. Všude čisto, příjemný stín, spousta fontán.

Postranní ulice vypadají ale úplně jinak. Nízké domky, které se zde většinou nedívají okny do ulice, takže procházíme jen podél dlouhých zdí. Život začíná až uvnitř, za velkými vraty. Před domky vždy nějaká zeleň – pro nás exotické kaki-churmy tu dosahují výšky našich jabloní a právě dozrávají, z pergol visí víno. Vše je ale pokryto vysokou vrstvou žlutého prachu.

Ulice lemuje ještě jedna zvláštnost, námi pracovně nazvaná past na opilce – asi půl metru hluboká a podobně široká nezakrytá koryta, jimiž někdy protéká voda. Slouží jako čistící systém města. Netečou ovšem do čističky, tu v Tádžikistánu nikde nemají. Tečou přímo do řeky... Nutno dodat, že opilce jsme viděli za ce-

lou dobu jen jednoho. Většina obyvatel je muslimského vyznání a alkohol si skutečně odřiká.

Na ulicích mě zaujaly skupinky lidí čekajících na klasické maršrutky – mikrobusey, které stojí na mávnutí a jedou více či méně na přání. I ceny jsou smluvní. Tak jsme radši chodili pěšky.

Muži jsou většinou oblečeni do tmavého. Ženy mají tradiční oděv – dlouhé šaty a pod nimi kalhoty. Co je však netradiční, jsou materiály. Všechno je strašně umělé. Teď v říjnu je příjemných 26°C, ale jak v těchhle neprodyšných syntetických nočních košilích s kalhotami vespod mohou vydržet v létě, kdy zde teploty běžně dosahují 40°C, je pro mě záhadou.

Pracovní schůzky probíhají v příjemné atmosféře. Tádžikové jsou nesmírně milí, otevření, pohostinní lidé. Rádi si dáváme dobrý čaj nabízený v malých miskách. Oprášila jsem ruštinu a snažím se držet krok, případně neztratit stopu. Velká legrace je číst si tádžičtinu (iránská jazyková větve) psanou azbukou. Docela dlouho mi vždy trvá, než přijdu na to, proč tomu vůbec nerozumím.

Ruštinou se tu mluví skoro všude, ale čím dále jedeme od města, tím méně ji lidé ovládají. Výjimkou je oblast Pamíru, kde každé údolí hovoří svým dialektem, který je ostatním nesrozumitelný, přičemž všichni se považují za ty nejpravější Tádžiky. Takže výsledek je ten, že mezi sebou komunikují rusky.

Vyšla nám i chvilka na procházku – našli jsme hezkou čajovnu, mešitu a také prolétli Národní muzeum. Exponáty pod vrstvou prachu bylo trochu obtížné rozeznat, zato prezident, jemuž je věnováno celé jedno křídlo muzea, nebyl k přehlédnutí.

Historie Tádžikistánu je složitá. První obyvatelé sem přišli 4 000 př. n. l. Po roce 600 př. n. l. začínají na území proudit Židé, kteří prchají před pronásledováním z Babylónu. Po dlouhou dobu bylo území pod kontrolou Perské říše. V 7. století přišly nájezdy Arabů a s nimi i šíření islámu. Politicko-kulturně-obchodními centry celé střední Asie se v té době stala města Samarkand a Buchara. Po Arabech převzali moc nad zemí Mongolové a byl vytvořen emirát Buchara. V 19. století do celé střední Asie vpadlo carské Rusko a celou oblast zabralo. Po bolševické revoluci země dlouho vzdorovala ovládnutí, to se zdařilo až v roce 1929.

V roce 1991 vyhlásil Tádžikistán nezávislou republiku. V roce 1992 vypukla občanská válka. Byla vedena proti režimu tehdejšího (a zároveň současného) proruského prezidenta Rachmonova, který zcela potlačil opozici. Demokratická opozice se spojila s islámskými radikály a některými menšinami, které bojovaly za sebeurčení, a začala válku proti oficiální vládě. Znalci však označují konflikt spíše za boj jednotlivých silných kmenů o moc. Válka se zvrhla v nejhorší etnické čistky, prakticky v každé rodině byly oběti na životech. Dnes se všichni snaží spolu co nejlépe vycházet. Přejí si hlavně klid a mír.

Hned druhý den máme plánováno setkání úplně na severu země. Letíme do Khujandu. K mému potěšení nás na letištní ploše čeká Boeing, do nějž se různorodé osazenstvo s mnoha obřímí balíky bůhví čeho a asi deseti nemluvněty hravě vejde. V Khujandu poněkud přituhne. Ubytování jsme v tiše se rozpadajícím bývalém ruském sanatoriu hlídaném ozbrojenými vojáky. V neděli zde došlo k střetům mezi radikálními islamisty. Vedení zvažuje, zda máme pokračovat dál, ale rozhodnutí je kladné. Tak vyrazíme naším bílým terénním vozem do Isfary, města u hranic s Kyrgyzstánem a Uzbekistánem.

Přejíždíme pusté hory. Tady někde se těží plyn i ropa. Problém je, že neexistuje infrastruktura, takže využití je složité. Poprvé vidím bavlníková pole a nekonečné sady meruněk a dalších ovocných stromů. Zemědělství je hlavním zdrojem obživy 73 % obyvatel. A práce to není lehká. Dříve byl Tádžikistán velmoc v pěstování bavlny, dnes se trhy rozpadly, sklízí se mnohem méně, navíc velkou část výtěžku spolknou překupníci. Obdivuji ženy, které sklízí chomáčky bavlny v pražícím slunci.

Setkání na radnici v Isfaře bylo z bezpečnostních důvodů zkráceno, přesto jsme se dozvěděli hodně. V mnoha mahdalách (vesnice) zde nemají pitnou vodu. Nefunguje zásobování elektřinou. Cesty jsou v katastrofálním stavu, rozpadl se průmysl. Řešíme příhraniční konflikty, snažíme se sblížit sousedy. Vyrábíme spoustu sušeného ovoce, nechcete ho od nás koupit? Chtěla bych, ale nejsem obchodník.

Přichází první zkouška ohněm – pozvání do místní jídelny. Zeleninový salát (čím to mylí?), tradiční kulatý a velmi dobrý chléb a pak výběr z mas – skopové či hovězí. Ani jedno nejím, tak mám trochu problém, ale zvládám to s úsměvem. Za odměnu se dozvím, kdo byl národní hrdina Ismail Somoni (vládl 892–907), po němž se tu jmenují peníze i letecká společnost, a čím proslul dobyvatel Tamerlan.

Zpáteční let snad stoletým Antonovem mě moc nepotěšil, zato výhledy na Fanské hory ano. Jen je to tu všechno úplně bez stromů. Jak ti lidé v horách žijí? Čím se živí a čím topí? Odpovědi mi dala až naše další cesta.

Vyrazíme tentokrát na jih a zase naši úžasnou obrovskou Toyotou, která se nelekne ani oslů uprostřed cesty, ani děr či aut jedoucích v protisměru. Vzhůru do Kujobu v provincii Khovaling! Cesta vede po tzv. dálnici. Silnice prochází centry všech měst na cestě a zákonitě se tam vždy koná trh. Řidič se spravedlivě rozčiluje, když se obratně proplétá mezi trhovci.

Vesničky jsou si podobné jako vejce vejci. Nízké domky z vepřovic, pár stromů, oslíci, děti. Potkáváme desítky stád ovcí, krav a koz hlídaných velkými černými psy. Potkáváme kuriózní povozy. Pastevce na cestě odnikud nikam. Oslíky naložené na trh. Barevné skupinky žen prodávající hrozny z vinohradů, velké koše rudých granátových jablek, žlutá jablíčka.

Konečně slušná silnice. Neuhodli jsme, kdo ji tu staví – Číňani! Překonáváme dvě sedla. Přejíždíme údolí řeky. Dnes v něm teče jen pramínek, ale na jaře prý je údolí široké několik km zcela plné divoké vody, která bere vše, co jí stojí v cestě.

Začínáme šplhat do kopců. Jsou všechny pokryty uschlou trávou a mají krásně medovou barvu. Všude stáda dobytka. Cesta je často stržená, i v kopcích je hodně sesuvů. Takovou erozi jsem dlouho neviděla a přemýšlím o tom, že vypásání a vyšlapávání kopců stády vlastně musí erozi strašně napomáhat.

Končíme ve vesnici v horách, kde nám povídají o svých problémech. Stržené cesty, špatné zásobování vodou, zničené zavlažovací systémy. V Tádžikistánu je vysoká porodnost (2,8%). Muslimské rodiny mají většinou hodně dětí, sám prezident jich má deset. Děti tvoří skoro třetinu obyvatelstva. Školy jsou v havarijním stavu, chybí lékařská péče. V zimě byla kvůli sporům o vodu s Uzbekistánem úplně přerušena dodávka proudu na tři (!) měsíce. Nechcete nám zde postavit českou elektrárnu? Nebo třeba solární? Ó, jak bych chtěla! Touha jakkoli pomoci nás provází celý pobyt.

Všechny problémy by se daly nějak řešit, ale hlavním problémem je řízení země. Peníze jsou stále rozdělovány centrálně, bez znalosti místních podmínek a potřeb. Zastupitelstvo (jamoat) nemá skoro žádnou možnost něco ovlivnit, změnit. Celý stát je řízen z centra, na okresy (chukumaty) jsou prezidentem dosazováni tajemníci, přes něž se odehrává všechno rozhodování. V podstatě nefunkční socialistický model. Potichu se mluví o velké korupci, o obchodu s opiem, o problémech s islámskými radikály, o příhraničních konfliktech, minách na hranici.

UVědomuji si, že jsme jen nahlédli pod pokličku, že tahle země, která vždy stála na křižovatce civilizací, bude mít ještě dlouhý a složitý vývoj. My už máme zadání jasné – v rámci projektu UNDP připravíme semináře o tom, jak se

podánilo státní správu a samosprávu transformovat u nás. Ukážeme dobré příklady. Ukážeme cestu. Na Tádžicích je potom najít sílu po té cestě jít, vyvarovat se našich chyb a postupně zlepšit situaci v zemi. Bez mezinárodní pomoci se ale ještě dlouho neobejdou.

Ivana Bursíková

Ano pro Evropu

ANO pro Evropu má za sebou první rok přípravy dokumentárního cyklu Evropský manuál. Projekt se vyvíjel velmi dobře a pořad si našel své pravidelné místo v programu vysílání České televize. Jak jsme již avizovali na podzim loňského roku, vzhledem k dobré sledovanosti a kvalitě bude během roku 2010 cyklus Evropský manuál vyráběn přímo v koprodukcí s Českou televizí. Jsme rádi, že tak pořad získal větší stabilitu a náš štáb se může dále intenzivně věnovat přípravě nových vydání, v tomto roce jich na naši realizaci čeká dokonce 38.

Evropský manuál pohledem dramaturgyně

Pod zadáním „Evropská témata ve srozumitelné podobě“ si každý může představit něco jiného. Záměrem bylo připravit cyklus pro ty, kteří chtějí rozumět politikům, když mluví o problémech, které řeší nejen Česká republika, ale celá Evropská unie. A především nehledat jediné správné řešení. To se podle mého názoru podařilo. Pořad předkládá evropská témata do srozumitelné podoby, aby si každý mohl z nabízených argumentů formulovat odpověď sám.

Původní záměr vysílat cyklus Evropský manuál během českého předsednictví EU se rozrostl nejdříve na vysílání do konce roku 2009, později Česká televize projevila zájem pokračovat i v roce 2010. Pochybnosti, zda vymyslíme tolik témat, se rozplynuly po několika natáčeních: už po prvních rozhovorech s respondenty bylo jasné, že otázek a zajímavých odpovědí je spousta.

Nebyla jsem přímo u zrodu pořadu Evropský manuál, který pro veřejnoprávní televizi vymyslela Monika MacDonagh-Pajerová. Ale věděla jsem, že před vstupem České republiky do Evropské unie připravila cyklus Naskočíme? a znala její pověst precizní profesionálky. Stačila tedy jedna schůzka, abych kývla, že se na pořadu budu spolupodílet.

Evropský manuál od počátku připravuje občanská společnost ANO pro Evropu pro Centrum vzdělávacích pořadů, které vede Ale-na Müllerová.

Pořad, který natáčí tým zkušených profesionálů pod vedením režiséra Petra Buriana, se

vyprofiloval v prestižní tribunu názorů politiků celého demokratického spektra, špičkových odborníků ve svých oborech i osobností kulturního a společenského života, které neváhají formulovat názory na témata, se kterými se dostávají do styku: finanční gramotnost, předávání předsednictví Evropské unie, ochrana spotřebitele, nárůst extremismu v Evropě, rovnost mezi muži a ženami, kvalita základních škol, přistěhovalci, Evropa dvacet let po pádu železné opony, život ve městě a na venkově, energetická bezpečnost v Evropě... Jsme rádi, že žádosti o rozhovor neodmítají domácí ani zahraniční politici, diplomaté, odborníci, muzikanti, spisovatelé... I když první reakcí na prosbu o rozhovor na některé z témat je zděšení typu „vždyť s tímhle tématem nemám nic společného“, pokud se člověk zamyslí, zjistí, že neexistuje obor, který by se ho vůbec netýkal. A právě to je naším záměrem: aby i diváci spolu s respondenty přemýšleli o věcech, které jim na první pohled můžou připadat vzdálené. Aby si čím dál míň lidí říkalo, že všechno „upečou“ politici podle svého a že Brusel je od nás daleko.

Blanka Kubíková, dramaturgyně

V současné době můžete sledovat aktuální díly Evropského manuálu v novém vysílacím čase, a to každý čtvrtek ve večerních hodinách na druhém programu České televize, v úterý odpoledne a ve středu v noci na stejném programu v repríze či zpětně na našich webových stránkách www.anoproevropu.cz

Centrum pro studium demokracie a kultury

Centrum pro studium demokracie a kultury představuje svoje knižní novinky. V politologické řadě je to studie Věry Stojarové, Martina Hrabálka a Pavlín Springerové *Security in the Andean Community of Nations: The Member States in the 21st-Century*. V kulturní řadě stojí za povšimnutí kniha Aleše Filipa a Norberta Schmidta (eds.) *Dům Boží a brána nebe ve 20. století. Studie o sakrální architektuře*, jež poukazuje na množství uměleckých výkonů, směrů a tendencí, kterým je společná snaha o vyjádření spirituality výtvarnou formou 20. století. Marek Čejka a Jiří Hanuš editovali knihu *Křesťané a socialismus: Čítanka textů: 1945–1989 / Díl 2*, jež je souborem článků, rozborů, esejí a prohlášení z let 1945–1989, které vzešly z křesťanského prostředí a jsou věnovány vztahu křesťanů k marxismu, socialismu a komunistickému režimu. Kniha chce přispět k poznání reakcí a rezistence křesťanství vzhledem k moderním ideologiím a režimům

a k poznání jeho možností přinášet alternativní a současně životodárné koncepty. Její ambicí je též prozkoumat významné aspekty soudobých dějin po roce 1945.

Začátkem února vyšel měsíční monitoring evropské legislativy, který vždy mapuje předchozí měsíc. Lednové číslo se tedy věnuje slyšení nových eurokomisařů; schválením základních parametrů tzv. evropské občanské („lidové“) iniciativy, na jejímž základě může nejméně jeden milion občanů pocházejících z podstatného počtu členských států vyzvat Evropskou komisi, aby předložila odpovídající návrh k určité otázce v působnosti EU; poslaneckým návrhem na vytvoření evropské strategie pro Podunají aj.

V únoru vyšel také pravidelný dvouměsíční *Kontexty* zaměřený na kulturu a společnost. Více informací naleznete na www.cdk.cz.

Člověk v tísní

Čeští a slovenští poslanci a senátoři nominují čínského disidenta na Nobelovu cenu míru

Praha, Česká republika – 3. února 2010. Čtyřicet českých a padesát slovenských zákonodárců se rozhodlo nominovat čínského lidskoprávního aktivistu, profesora a disidenta Liou Siao-po na Nobelovu cenu míru. Nominaci podpořil i bývalý prezident Václav Havel a několik desítek signatářů Charty 77.

Liou Siao-po byl na Vánoce 2009 odsouzen k jedenácti letům vězení za své články a za spoluautorství prohlášení Charta 08, inspirovaného československou Chartou 77.

Oficiální nominaci za českou stranu inicioval senátor Alexandr Vondra, bývalý vicepremiér pro evropské záležitosti a také bývalý mluvčí Charty 77. V dopisu adresovaném Nobelovu výboru mimo jiné uvedl:

Je zneklidňující, že kriminalizace svobody slova ve jménu státní bezpečnosti je stále mezi námi. Použití takového hrubého nástroje vyžaduje důraznou mezinárodní reakci. A ti, kteří se jako Liou Siao-po rozhodnou žít v pravdě, i přes kruté následky, zasluží uznání za jejich odvahu a jejich službu lidstvu. Udělením Nobelovy ceny míru Liou Siao-po váš výbor připomene světu, že hodnoty lidských práv a lidské důstojnosti zůstávají ústřední součástí toho, kdo jsme, i přes reálná nebezpečí ze strany vlád, které žijí ve strachu z vlastních občanů. Udělení ceny Liou Siao-po také poslouží jako připomínka těm, kteří bojují za svobodu v jiných národech – také pod hrozbou trestů, násilí či hůře – že jejich snaha není zbytečná.

Iniciativa senátora Vondry se setkala se širokou podporou čtyřiceti dalších zákonodárců napříč politickým spektrem. Připojili se k ní i dva místopředsedové Poslanecké sněmovny – Lucie Talmanová (ODS) a Lubomír Zaorálek (ČSSD) a tři místopředsedové Senátu – Petr Pithart (KDU-ČSL), Alena Gajdůšková a Milan Štěch (oba ČSSD). Plný text nominace a seznam podepsaných je přiložen.

Iniciativu zákonodárců podpořilo i několik desítek signatářů Charty 77. V dopisu, podepsaném třemi „Strážci odkazu Charty 77“, uvedla Dana Němcová:

Pokud by se pan Liou stal laureátem ceny, znamenalo by to podle našeho názoru jasný a důležitý signál, že univerzální hodnoty jako je úcta k lidským právům, k lidské důstojnosti a zároveň právo a zodpovědnost občanů vyžadovat od svých vlád jejich dodržování, zůstávají neměnné bez ohledu na dobu a místo. Tyto univerzální hodnoty byly platné v roce 1977 v Československu, když jsme se my připojovali k Prohlášení Charty 77, a jsou stejně tak platné i ve 21. století v Číně.

Bývalý prezident Václav Havel (jeden z iniciátorů a mluvčích Charty 77) a skupina prominentních mezinárodních osobností také adresovali Nobelovu výboru otevřený dopis navrhující nominaci Liou Siao-po. V dopisu mimo jiné stojí:

V propagaci lidských práv, politické reformy a demokratizace v Číně Liou výrazně přispěl k hodnotám míru a bratrství mezi národy, které měl na mysli Alfred Nobel při ustavení ceny před více než sto lety. Demokratizace samozřejmě neznamená automaticky lepší vystupování na mezinárodní úrovni. Ale umožňuje veřejnou debatu o klíčových otázkách mezinárodní i vnitřní politiky. Tato aktivní a hledající konverzace, tento projev demokratické plurality, je nejlepší nadějí na lepší rozhodování vlád doma i za hranicemi.

K dopisu se připojili i biskup Tutu, Jeho svátost Dalajláma, filosof André Glucksmann, prezident Carnegie Corporation Vartan Gregorian, bývalý ředitel Světové obchodní organizace Mike Moore, bývalý ministr zahraničí ČR Karel Schwarzenberg a bývalý předseda ruské demokratické strany Jabloko Gregorij Javlinský.

Ve spolupráci s českými kolegy podala nominaci i skupina 51 poslanců (z celkového počtu 151) slovenského Národního shromáždění spolu se skupinou slovenských akademiků, bývalých disidentů, spisovatelů a občanských aktivistů. Nominaci podepsali současní i bývalý předseda parlamentního výboru pro lidská práva, práva menšin a práva žen, József Berényi a László Nagy. Mezi signatáři jsou i dva bývalí předsedové parlamentu František Mikloško a Pavol Hrušovský.

Slovenské zákonodárce podpořili také protagonisté revoluce z roku 1989, zakladatelé Verejnosti proti násilí a Maďarské nezávislé iniciativy, bývalí studentští vůdci, političtí vězni, bývalí ministři slovenské vlády, stejně jako významní intelektuálové, umělci, akademici a občanskí aktivisté.

Jan Tore Sanner, člen norského parlamentu a viceprezident Norské konzervativní strany (Høyre) se inspirovan otevřeným dopisem Václava Havla rozhodl podat svou vlastní nominaci Liou Siao-po na Nobelovu cenu míru, ve které napsal:

Osobní odvaha pana Liou, jeho zásady a jeho dlouhodobý boj proti represivnímu státu ho stavějí do hrdé linie odhodlaných obránců lidských práv, kteří ztělesňují ducha Nobelova úmyslu. Udělení ceny Liou Siao-po by navíc vyslalo silný signál, že žádná vláda, žádný stát, nemůže otevřeně ignorovat základní lidská práva jako je svoboda slova. Takové ocenění by sloužilo i jako inspirace jiným, kteří bojují za svobodu v jiných zemích.

Liou Siao-po (* 28. 12. 1955) je renomovaný čínský literární kritik, esejista a obhájce lidských práv. V letech 2003–2008 byl předsedou Nezávislého čínského PEN klubu a nejvíc pozornosti věnoval pronásledování spisovatelů a žurnalistů. Za svoje nenásilné politické úsilí byl vícekrát zatknut, vězněn a odsouzen. Naposledy byl zatčen 8. prosince 2008 a po roce, v prosinci 2009 na základě paragrafu o „povrácení státní moci“, byl za zavřenými dveřmi odsouzen na 11 let žaláře a 2 roky odejmutí politických práv.

Liou Siao-po je spoluautorem a jedním z prvních signatářů Charty 08, zveřejněné 10. prosince 2008, v den 60. výročí přijetí Všeobecné deklarace lidských práv.

Charta 08 se inspirovala Chartou 77 a podobně jako její československá předchůdkyně usiluje o dodržování základních lidských práv a svobod a vyzývá čínskou komunistickou stranu k dialogu s nezávislými intelektuály. Zároveň Charta 08 vyzývá komunistickou stranu, která ve svých rukách drží veškerou moc v zemi, aby

iniciovala zásadní politické a ekonomické reformy systému, a tím pomohla předejít vážným společenským otřesům.

Liou Siao-po získal za své aktivity v oblasti lidských práv ocenění organizace Reportéři bez hranic za svobodu tisku (2004) a cenu Homo Homini (2009), udělenou společností Člověk v tísni.

V prosinci 2009 vydala Evropská Unie i Spojené státy formální prohlášení požadující propuštění Liou Siao-po. Vlády Kanady, Austrálie, Švýcarska a několika dalších evropských zemí včetně České republiky se přidaly se svými výzvami. Václav Havel, Pavel Landovský a Václav Malý se 6. ledna 2010, v den výročí pokusu o doručení Charty 77, pokusili předat čínskému velvyslanectví v Praze otevřený dopis s požadavkem na ukončení perzekuce Liou Siao-po a ostatních signatářů Charty 08.

Pro další informace kontaktujte: Igor Blaževic, Společnost Člověk v tísni, Tel: 777 787 914, igor.blazevic@oneworld.cz

The Norwegian Nobel Committee
Henrik Ibsens gate 51
0255 OSLO
NORSKO

V Praze, dne 26. ledna 2010

Vážení členové Nobelova výboru,

Obracíme se na vás s formální nominací čínského aktivisty a intelektuála **Liou Siao-po na Nobelovu cenu míru za rok 2010**. Liou je neúnavným a statečným bojovníkem za lidská práva a demokracii v Číně a na Štědrý den roku 2009 byl odsouzen k jedenácti letům vězení za svoji roli při tvorbě demokratického manifestu Charta 08 a za další pro-demokratické spisy. Jeho obhajoba lidských práv v Číně, která trvá již více než dvacet let, má na jeho zemi trvalý vliv.

V minulosti jsme bojovali za svobodu a lidská práva i v naší zemi. Někteří z nás byli signatáři Charty 77, československého dokumentu, kterým se Liou Siao-po a jeho kolegové při tvorbě Charty 08 inspirovali. Jsme dojatí odkazy našich čínských kolegů na naši Chartu. Věříme, že vědomé prosazování i účast Liou Siao-po a jeho kolegů na celosvětové tradici obrany lidských práv a demokracie si zaslouží zvláštní pozornost Výboru.

Myšlenky putují zcela nevyzpytatelně. Když byla v Praze sepsána Charta 77, na Čínu jsme vůbec nemysleli. Pokud jsme svými myšlenkami směřovali někam za hranice, mysleli jsme na své sousedy ve Východním bloku a v Rusku. Ve svých myšlenkách jsme se ani nevěnovali toku času: přemýšleli jsme v přítomnosti. To, že i po tolika letech jsou myšlenky Charty 77 stále živé, je potěšující, i když velmi překvapivé.

Mezi Chartou 77 a Chartou 08 existuje mnoho podobností. Hlavním hnacím motorem Charty 77 byla ochrana základních lidských práv zakotvená v Mezinárodním paktu o občanských a politických právech a v Mezinárodním paktu o hospodářských, sociálních a kulturních právech, ke kterým československá vláda přistoupila méně než jeden rok předtím. Signatáři Charty 08 si také za hlavní cíl kladou ochranu lidských práv, ale začlenili do ní konkrétnější výzvu k politickým reformám.

Oba dokumenty neodkazují na formální organizaci, ale (slovy Charty 77) na „volné, neformální, otevřené společenství lidí různých přesvědčení, různé víry a různých profesí, které spojuje vůle jednotlivě i společně se zasazovat o respektování občanských a lidských práv v naší zemi i ve světě“. Je možné, že síla takové neformální skupiny lidí z různých profesí a různých společenských postavení nebyla v době jejího sepsání v roce 1977 zcela rozpoznána. V Československu se ukázalo, že jde o zcela zásadní krok, který prokázal, že (slovy mluvčího Charty 77 Václava Havla) „nejsme nadále rozděleni na několik nenapravitelných disidentů

a zbytek populace“. Zdá se, že v Číně dochází k podobnému prolínání hranic. Chartu 08 podepsaly tisíce čínských občanů, mnoho z nich se vůbec poprvé odhodlalo k podobnému politickému kroku.

Je smutné, že mezi reakcí československé vlády z roku 1977 a dnešní reakcí čínské vlády je mnoho paralel. Po zveřejnění obou dokumentů ihned následovala šikana a zneužívání moci ze strany policie. V Československu byli signatáři předvedeni k výslechu, hrozili jim agenti státní bezpečnosti a pravidelně docházelo k jejich sledování. Jejich majetek byl zkonfiskován a v jednom nebo dvou případech dokonce zničen. Čínští občané, kteří podepsali Chartu 08, zažívají podobnou šikanu a zneužívání moci. V případě některých je šikana trvalá a nejeví známky polevení.

V Číně i v Československu nakonec zneužívání moci vedlo k soudním řízením a k dlouhým trestům odnětí svobody. V říjnu 1979 bylo šest signatářů Charty 77 souzeno pro podvracení republiky. Všichni byli uznáni vinnými a odsouzeni k odnětí svobody v délce od tří do pěti let. V tomto smyslu měli více štěstí než Liou Siao-po, který v případě, že si odsedí celý trest, bude propuštěn až v roce 2020. Byl odsouzen za podněcování k převratu.

Samozřejmě jsou zde zásadní rozdíly. Organizátoři Charty 77, kteří neměli k dispozici moderní prostředky jako Internet a elektronickou poštu a nevěřili telefonům, museli navštívit všech původních 243 signatářů Charty a požádat je o podpis. Organizátoři Charty 08 se mohli při formulování návrhu dokumentu a shromažďování původních více než 300 podpisů spoléhat na elektronickou poštu. Charta 77 byla světu oznámena prostřednictvím novin, její text byl zveřejněn na prvních stranách tisku v celé Evropě a Spojených státech amerických. Charta 08 byla naproti tomu díky Internetu ihned k dispozici všem, ať se nacházeli kdekoliv, včetně mnoha lidí v samotné Číně.

Je zajímavé, že vánoční svátky hrály v Československu a v Číně různou úlohu. V Československu organizátoři Charty 77 věděli, že státní kontrola bude s blížícími se svátky slabší a že shromažďování podpisů bude pod záminkou svátečních návštěv starých přátel snazší. V Číně naopak svátků využil právě stát, když zahájil soudní řízení proti Liou Siao-po v době, kdy je mnoho zahraničních diplomatů mimo Peking a pozornost světa se nesoustředí na politické záležitosti.

Bohužel podobností je ale mnohem více než rozdílů. Tyto paralely zdůrazňujeme, protože se obáváme, že svět se nyní zaměřuje na řešení krizí, které jsou pro náš věk symbolické, včetně celosvětového terorismu, obecně rozšířené chudoby a smrtelné choroby. Jedenáctiletý trest odnětí svobody za rozvracení státu možná někomu připadne jako zvláštní pozůstatek dávno zašlé éry, přičemž i samotná rétorika působí anachronicky a obstarožně. Přesto byl tento trest vyměřen Liou Siao-po před méně než jedním měsícem.

Nemůžeme pochopit, proč taktika tzv. lidově demokratické diktatury zůstává stejná napříč dvěma kontinenty a více než třemi desetiletími. Je obzvláště zážející, že kriminalizace svobodného projevu ve jménu státní bezpečnosti je stále zde. Použití tohoto surového nástroje se musí setkat s ráznou mezinárodní odezvou. A lidé, kteří se rozhodnou žít v pravdě i přes tvrdé následky, jako Liou Siao-po, musejí být za svoji odvahu a službu lidskosti uznáváni.

Miroslav Antl, senátor (ČSSD)
 Jan Bauer, poslanec (ODS)
 Marek Benda, poslanec (ODS)
 Petr Bratský, poslanec (ODS)
 Martin Bursík, poslanec (Strana zelených)
 František Bublan, poslanec (ČSSD)
 Pavel Čáslava, senátor (ODS)
 Jiří Dienstbier, senátor (ČSSD)
 Tomáš Dub, poslanec (ODS)
 Alena Gajdůšková, místopředsedkyně Senátu (ČSSD)
 Petr Gandalovič, poslanec (ODS)
 Tomáš Grulich, senátor (ODS)
 Kateřina Jacques, poslankyně (Strana zelených)
 Zdeněk Jičínský, poslanec (ČSSD)
 Miroslav Krejča, senátor (ČSSD)
 Petr Krill, poslanec (ODS)
 Pavel Lebeda, senátor (ČSSD)
 Helena Mallotová, poslankyně (ODS)
 Václav Mencl, poslanec (ODS)
 Bedřich Moldan, poslanec (ODS)

Jiří Oberfalzer, senátor (ODS)
 Alena Palečková, senátorka (ODS)
 Vlasta Parkanová, poslankyně (TOP 09)
 Petr Pithart, místopředseda Senátu (KDU-ČSL)
 Jiřina Rippelová, senátorka (ČSSD)
 Karel Schwarzenberg, senátor (TOP 09)
 Luděk Sefzig, senátor (ODS)
 Vlastimil Sehnal, senátor (ODS)
 Cyril Svoboda, poslanec (KDU-ČSL)
 Karel Šebek, senátor (ODS)
 David Šeich, poslanec (ODS)
 Miroslav Škaloud, senátor (ODS)
 Milan Štěch, místopředseda Senátu (ČSSD)
 Jaromír Štětina, senátor (Strana zelených)
 Lucie Talmanová, místopředsedkyně PS ČR (ODS)
 Petr Tluchoř, poslanec (ODS)
 Alena Venhodová, senátorka (ODS)
 Alexandr Vondra, senátor (ODS)
 Jan Zahradil, poslanec Evropského parlamentu (ODS)
 Luboš Zaorálek, místopředseda PS ČR (ČSSD)

Vaclav Havel Expresses Solidarity with Chinese Dissident

Vaclav Havel, former dissident and first president of the Czech Republic (1993–2003), expressed strong solidarity and sympathy with jailed Chinese dissident Liu Xiaobo in a recent interview with Sharon Hom, executive director of Human Rights in China and World Movement participant. Havel said: "It's incumbent upon us, who have lived through those times and those experiences... to be among the first ones to show solidarity with those who are persecuted for the same reasons." Havel emphasized that solidarity can send a clear message to the Chinese government that "it can't just do whatever it wishes."

Human Rights in China will publish the full interview with Vaclav Havel in the 2010–1 issue of China Rights Forum, an issue on freedom of expression, including a comprehensive dossier on Liu Xiaobo's case.

For more information about Sharon Hom's interview with Vaclav Havel, go to: www.hrchina.org

EU Establishes Clear Direction for Democracy Support

Recently, the European Union Council agreed upon a common approach for democracy support after several months of deliberations. The purpose of the new agenda is to improve the cohesiveness and effectiveness of EU democracy support. The released document clearly outlines common values and central principles among member states and details key areas where further action is needed. Expected action includes: a country-specific approach to democracy building; an increase in building local partnerships and dialogue; improved coordination between headquarters and the local country; mainstreaming of human rights, democracy, and rule of law in all activities; increasing efforts to promote democracy activities within international bodies; and increasing visibility of democracy support.

Go to: www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_Data/docs/pressdata/en/gena/111250.pdf

Filmový festival Jeden svět

12. Mezinárodní festival dokumentárních filmů o lidských právech JEDEN SVĚT se uskuteční v Praze 10. – 18. března 2010, v průběhu března a dubna dále proběhne v dalších 29 měsících po celé České republice. Výběr z filmů Jednoho světa bude prezentován také v Bruselu

(12. – 19. 4.). Více informací naleznete na stránkách festivalu: <http://www.jedensvet.cz/2010/>

Europeum

Institut pro evropskou politiku Europeum v roce 2009 pořádal další ročník projektu *Strategies and Tools for Public Awareness Rising about Different Aspects of European Integration*. Projekt probíhal v několika fázích. První fáze se odehrávaly na Ukrajině a finální fáze, která se konala v prosinci 2009, byla studijní návštěva vybraných představitelů některých partnerských ukrajinských organizací v Praze a jejich účast na seminářích a workshopech organizovaných Europeem.

Cílem seminářů a workshopů bylo poskytnout ukrajinským účastníkům co nejširší spektrum zkušeností, které získaly české vládní i nevládní organizace během období předcházející vstupu České republiky do Evropské Unie. Na

seminářích tak přednášeli jak představitelé Úřadu vlády České republiky, Magistrátu Hlavního města Prahy, tak Zastoupení Evropské komise v ČR, ale i zástupci neziskových organizací jako například PASOS a Asociace pro mezinárodní otázky. Reprezentanti ukrajinských organizací měli také příležitost setkat se s představiteli médií, jmenovitě magazínu Respekt a především ukrajinské sekce Rádia Svobodná Evropa.

Jedním z cílů projektu, kromě již zmíněného předávání zkušeností z předvstupního období České republiky do EU, bylo mimo jiné i posílení vazeb mezi českými a ukrajinskými organizacemi, a tím i přispění k možné budoucí spolupráci. Dalším z cílů byla podpora hlubší spolupráce ukrajinských organizací s domácími médii v rámci zvyšování informovanosti o evropské integraci na Ukrajině.

Hlavním ukrajinským partnerem tohoto projektu je Donetsk Youth Debate Center. Projekt byl realizován za finanční podpory z programu East East: Partnership beyond borders.

Forum 2000

NGO Market 2010

16. duben 2010, Národní technická knihovna,
Technická 6, Praha

O NGO Marketu

NGO Market – veletrh neziskových organizací je jednodenní akce, která umožňuje českým i zahraničním „neziskovkám“ prezentovat svou práci široké veřejnosti. Za dobu svého trvání se stal největší akcí svého druhu v České republice i ve střední Evropě, které se každoročně účastní více než 100 neziskových organizací ze všech oblastí.

Organizace aktivní ve vzdělávání, dobrovolnictví, oblasti lidských práv, environmentální problematice a dalších oblastech mají možnost představit své aktivity široké veřejnosti, navázat nová partnerství, zaujmout a oslovit sponzory a dobrovolníky, ale také získat nové vědomosti potřebné pro úspěšné vedení své organizace.

Veletrh je obohacen o množství doprovodných akcí. Specializované semináře a diskuse o aktuálních problémech neziskového sektoru jsou určeny především zástupcům neziskových organizací, ale na programu jsou také přednášky určené široké veřejnosti.

NGO Market poskytuje také prostor pro neformální setkání a představuje vynikající příležitost pro navazování partnerství ať už s českými či zahraničními organizacemi. Letos se veletrhu zúčastní také organizace ze Slovenska, Polska, Maďarska, Německa, Ruska, Velké Británie, Dánska, Španělska a dalších zemí Evropy.

Více informací naleznete na oficiální stránce veletrhu www.forum2000.cz/ngomarket

Účast na NGO Marketu

Veletrh se pro veřejnost otevírá v 10 hodin dopoledne a končí ve 20 hodin.

Každá vystavující organizace má k dispozici vyhrazen prostor přibližně 1,5 x 1,5 m. Zde mohou zástupci organizace po celý den prezentovat své aktivity návštěvníkům veletrhu. V případě potřeby je možné pronajmout si také prezentační panel, stůl a židle.

Po vzájemné dohodě je možná také spolupráce při pořádání doprovodných akcí. V případě zájmu o tuto formu prezentace se na nás prosím neváhejte obrátit.

Kontaktní osoba:

Alena Novotná

Projektová koordinátorka

alena.novotna@forum2000.cz

Tiráž

Činnost DEMAS je určována nezávisle a výhradně členskými organizacemi, nevyjadřuje žádné politické či ideologické postoje nebo zájmy jakékoli instituce.

První číslo Newsletteru DEMAS vychází v březnu 2010

DEMAS
Asociace pro podporu
demokracie a lidských práv
Pohořelec 6
118 00 Praha 1

info@demas.cz / www.demas.cz
IČO: 75156539 / DIČ: CZ75156539

Správní rada:

Vladimír Bartovic (místopředseda),
Igor Blaževič, Jakub Klepal (předseda),
Monika MacDonagh-Pajerová,
František Mikš, Alice Savovová

TRANSITION
Ministry of Foreign Affairs of the Czech Republic

Ředitelka sekretariátu:

Sabina Dvořáková

Členské organizace DEMAS:

Agora Central Europe
Ano pro Evropu
Asociace pro mezinárodní otázky
Centrum pro studium demokracie a kultury
Člověk v tísni
Europeum
Nadace Forum 2000
Občanské Bělorusko
PASOS
Respekt institut
Transitions

Vydání tohoto čísla bylo umožněno díky finanční podpoře Ministerstva zahraničních věcí České republiky.

©DEMAS – Asociace pro podporu demokracie a lidských práv, 2009

 CZECH REPUBLIC
DEVELOPMENT COOPERATION